

פכים קדושים
הרב מואיז נבון

בראשית פרק לב - (ד) וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום: (ה) ויצו אתם לאמר כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה: (ו) ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה ואשלחה להגיד לאדני למצא חן בעיניך [רש"י: **שאני שלם עמד ומבקש אהבתך**]: (ז) וישבו המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיך אל עשו וגם הלך לקראתך **וארבע מאות איש עמו**: (ח) **ויירא יעקב מאד ויצר לו ויחץ את העם אשר אתו ואת הצאן ואת הבקר והגמלים לשני מחנות**: (ט) ויאמר אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה: (י) **ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם ואלהי אבי יצחק יקנוק האמר אלי שוב לארצך ולמולדתך ואיטיבה עמך**: (יא) קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך כי במקלי עברתי את הירדן והעתה הייתי לשני מחנות: (יב) **הצילני נא מיד אחי מיד עשו כי ירא אנכי אתו פן יבוא והכני אם על בנים**: (יג) ואתה אמרת היטב איטיב עמך ושמתני את זרעך כחול היס אשר לא יספר מרב: (יד) וילן שם בלילה ההוא ויקח מן הבא בידו **מנחה לעשו אחיו**: (טו) עזים מאתים ותששים עשרים רחלים מאתים ואילים עשרים: (טז) גמלים מיניקות ובניהם שלשים פרות ארבעים ופרים עשרה אתנת עשרים ועזים עשרה: (יז) ויתן ביד עבדיו עדר עדר לבדו ויאמר אל עבדיו עברו לפני ורוח תשימו בין עדר ובין עדר: (יח) ויצו את הראשון לאמר כי הפגשך עשו אחי ושאלך לאמר למי אתה ואנה תלך ולמי אלה לפניך: (יט) ואמרת לעבדך לעקב מנחה הוא שלוחה לאדני לעשו והנה גם הוא אחרינו: (כ) ויצו גם את השני גם את השלישי גם את כל ההלכים אחרי העדרים לאמר כדבר הזה תדברון אל עשו במצאכם אתו: (כא) ואמרתם גם הנה עבדך יעקב אחרינו כי אמר אכפרה פניו במנחה ההלכת לפני ואחרי כן ארצה פניו אולי ישא פני: (כב) ותעבר המנחה על פניו והוא לן בלילה ההוא במחנה: (כג) **ויקם בלילה הוא ויקח את שתי נשיו ואת שתי שפחתיו ואת אחד עשר ילדיו ויעבר את מעבר נבק**: (כד) **ויקחם ויעברם את הנחל ויעבר את אשר לו: (כה) וייתר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר**: ...

רש"י בראשית פרק לב פסוק כה

וינתר יעקב - שכח פכים קטנים וחזר עליהם:

רש"י מסכת חולין דף צא עמוד א

שנשתייר על פכים קטנים - דכל כלים החשובים ומקנה כבר העבירן את נחל יבק כדכתיב לעיל מיניה "ויעבר את [כל] אשר לו", והוא נשאר על פכין קטנים שלא הספיק להעביר וחשכה לו.

פירוש ר' עובדיה מברטנורא על רש"י (עמר נקא) בראשית פרשת וישלח פרק לב פסוק כה

וינתר יעקב לבדו שכח פכין קטנים וחזר עליהם. קשה מנא לו י"ל משום דצריך להוציא מקרא זה ממשמעו? [התשובה:] שאין לומר שנשאר יעקב לבדו יחידי כמשמעות המקרא, דהא אמרינן "המהלך בדרך יחידי ה"ז מתחייב בנפשו", לכך אית למימר אל תקרי לבדו אלא לכדו כלוי על כדו והיינו ששכח פכין קטני וחזר עליהן:

רבי אליהו מזרחי בראשית פרשת וישלח פרק לב פסוק כה

וקצתם [מהגאונים] פירשו, שפירוש "לבדו" הוא מלשון בית הבד [ז"א: ל"בד"ו] המורה על השמן, ולכן אמרו פכים קטנים שהם כלי השמן.

דעת זקנים מבעלי התוספות בראשית פרק לב פסוק כה

... לשון בית הבד שמושכין ממנו שמן זית ודרך הוא להצניע שמן בפכים קטנים:

בראשית פרק כה

... (טז) וייקח יעקב משנתו ויאמר אכן יש יקנוק במקום הזה ואנכי לא ידעתי: (יז) ויירא ויאמר מה נזר המקום הזה אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים: (יח) וישכם יעקב בבקר ויקח את האבן אשר שם מראשתי וישם אתה מצבה ויצק שמן על ראשה:

בראשית רבה (וילנא) פרשת ויצא פרשה סט:ח

שופע לו מן השמים כמלא פי הפך.

מהרז"ו על בראשית רבה סט:ח

שמנין היה ליעקב שמן במדבר ... אלא ששפע לו מן השמים. ... ויצוק שמן על ראשה, היה מן הפך...

הפצים קדושים: ספר תורה, תפילין, מזוזה, ספרי קודש, בגדי כ"ג, קרבן, תרומה, ...

שולחן ערוך אורח חיים הלכות בית הכנסת סימן קנד

סעיף ג - **תשמישי קדושה**, כגון: תיק של ספרים ומזוזות, ורצועות תפילין, וארגז שנותנין בו ס"ת או חומש וכסא שנותנין עליו ס"ת, ווילון שתולין לפני ההיכל, יש בהן קדושה וצריך לגנוזן. ...
סעיף ד - מטפחות ס"ת שבלו, יכולים לעשות מהם תכריכין למת מצוה וזו גניזתן.
סעיף ה - ס"ת שבלה, מניחין אותו בכלי חרס וגונזין אותו בקבר ת"ח, אפי" אינו אלא שונה הלכות ולא שימש ת"ח.

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף כו עמוד ב

תנו רבנן: **תשמישי מצוה** - נזרקין, תשמישי קדושה - נגנזין. ואלו הן תשמישי מצוה: סוכה, לולב, שופר, ציצית. ואלו הן תשמישי קדושה: דלוסקמי ספרים תפילין ומזוזות, ותיק של ספר תורה, ונרתיק של תפילין ורצועותיהן.

רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ו הלכה ח

כתבי הקדש כולן ופירושיהן וביאוריהן אסור לשורפם או לאבדם ביד והמאבדן ביד מכין אותו מכת מרדות, במה דברים אמורים בכתבי הקדש שכתבם ישראל בקדושה אבל אפיקורוס ישראל שכתב ספר תורה שורפין אותו עם האזכרות שבו, מפני שאינו מאמין בקדושת השם ולא כתבו לשמו אלא שהוא מעלה בדעתו שזה כשאר הדברים והואיל ודעתו כן לא נתקדש השם, ומצוה לשורפו כדי שלא להניח שם לאפיקורוסים ולא למעשיהם, אבל עובד כוכבים שכתב את השם גונזין אותו, וכן כתבי הקדש שבלו או שכתבן עובד כוכבים יגנוזו.

Rabbi Joseph B. Soloveitchik, Halakhic Man, p. 47

Holiness is created by man, by flesh and blood. Through the power of our mouths, through verbal sanctification alone, we can create holy offerings for the Temple treasury and holy offerings for the altar. The land of Israel became holy through conquest, Jerusalem, and the Temple courts – through bringing two loaves of thanksgiving (Jerusalem) or the remainder of the meal offering (Temple court) and song, etc. It is man who sanctifies space and makes a sanctuary for his Creator.

משך חכמה [רבי מאיר שמחה מדבינסק, 1843-1926] שמות פרק לב פסוק יט

ואל תדמו כי המקדש והמשכן המה ענינים קדושים מעצמם, חלילה! השם יתברך שורה בתוך בניו, ואם "המה כאדם עברו ברית" (הושע ו, ז) הוסר מהם כל קדושה, והמה ככלי חול 'באו פריצים ויחללו'. וטיטוס נכנס לקודש הקדשים וזונה עמו ולא ניזוק (גיטין נו, ב), כי הוסר קדושתו. ויותר מזה, הלוחות - "מכתב אלקים" - גם המה אינם קדושים בעצם רק בשבילכם, וכאשר זנתה כלה בתוך חופתה המה נחשבים לנבלי חרש ואין בהם קדושה מצד עצמם, רק בשבילכם שאתם שומרים אותם... וכל הקדושות המה מצד ציווי שצוה הבורא לבנות משכן לעשות בו זבחים וקרבנות לשם יתברך בלבד.

Rabbi Joseph B. Soloveitchik, Divrei Hashkafa, p. 117

Holiness is not a supernatural designation that descends from heaven to earth, becoming attached to a certain object. Things do not become sanctified of their own accord. Would things receive automatic sanctification, Judaism would turn into a magical cult, God forbid. Holiness is a human creation. It is through human innovation that holiness becomes applied to the external world. Holiness gives expression to a spiritual stance of man in set places and times; it focuses exclusively upon his psychic [=spiritual] reaction to special cognitions.

דברים פרק ד, לט-מ

(לט) וַיִּדְעֶתָ הַיּוֹם וְהִשְׁבַּתְּ אֶל לִבְבְּךָ כִּי יִקְוֶה הוּא הָאֱלֹהִים בְּשָׂמִים מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת אֵין עוֹד:

A.J. Heschel, Wisdom of Heschel, p.199

The pious man is ever alert to see behind the appearance of things a trace of the divine...